

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการให้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2494 ได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก กรมรถไฟหลวง เป็นการรถไฟแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นการบริการขนส่งที่มีขอบเขตครอบคลุมเกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย ที่ผ่านมา การรถไฟแห่งประเทศไทยได้มีการวางแผนปรับปรุงและวางแผนการพัฒนาในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสารเพื่อให้สามารถแข่งขันกับการขนส่งระบบอื่น ๆ ได้ โดยได้ดำเนินการบริการสาธารณะที่ช่วยแบ่งเบาปัญหาการจราจรติดขัด สิ่งแวดล้อมเป็นพิษอันเกิดจากการขนส่งทางถนน และเป็นการรองรับการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

กองตำรวจรไฟเป็นหน่วยงานหนึ่งในกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2495 มีฐานะเป็น “กองบังคับการ” และยังเป็นสาขาหนึ่งของ การรถไฟแห่งประเทศไทย เรียกว่า “สำนักงานตำรวจรถไฟ” ซึ่งสาเหตุของการจัดตั้งขึ้นมานั้น เนื่องจากความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้โดยสารบนขบวนรถ นอกเหนือจากภารกิจในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้โดยสารแล้ว กองตำรวจรถไฟยังมีภารกิจและหน้าที่ที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ การตรวจความปลอดภัยแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ เมื่อเสด็จพระราชดำเนิน โดยทางรถไฟหรือเสด็จผ่านทางรถไฟในเขตรับผิดชอบ หรือในขณะแปรพระราชฐาน นอกจากภาระหน้าที่ดังกล่าวตำรวจรถไฟยังมีหน้าที่ ทำการสอบสวนคดีอาญาทั้งหลายซึ่งได้เกิดขึ้นในเขตสถานีรถไฟ บนขบวนรถไฟ บริเวณสถานที่ทำการของการรถไฟ และในกิจการของรถไฟ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในหน้าที่ของตำรวจโดยทั่วไป ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญา ซึ่งจะต้องรับผิดชอบทั้งในเขตที่ทำการของการรถไฟตามสถานีรถไฟและบนขบวนรถ รักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว โดยจัดตำรวจควบคุมขบวนรถให้คอยระวังดูแลรักษาความปลอดภัย และให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวเป็นกรณีพิเศษ บริการและ

อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการจัดตั้งหน่วยบริการไว้ตามสถานีรถไฟที่สำคัญตลอดทุกสาย จัดตำรวจจราจรประจำสถานีรถไฟใหญ่ ๆ แนะนำตักเตือนผู้โดยสาร ให้ระมัดระวังอันตรายจากอุบัติเหตุและพวกมิจฉาชีพ ปฏิบัติงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตามแผนแม่บทกรมตำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของตำรวจรถไฟให้ดียิ่งขึ้นในสายตาของประชาชนทั่วไป และเกิดความร่วมมือ ความเข้าใจอันดีของประชาชนกับตำรวจรถไฟ ภารกิจพิเศษเกี่ยวกับการอารักขานุคคลสำคัญที่เดินทางมากับขบวนรถ ควบคุมและรักษาความปลอดภัยในการขนย้ายธนบัตรของการธนาคารแห่งประเทศไทย การขนย้ายเหรียญกษาปณ์ของกรมธนารักษ์ (สุรสิทธิ์ สมวันดี. 2540 : 2 - 3)

ปัจจุบันกองตำรวจรถไฟได้มีการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมขบวนรถไฟ โดยแบ่งเขตรับผิดชอบเป็นช่วง ๆ ซึ่งแต่เดิมใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจคุมรถปฏิบัติหน้าที่ไปกับขบวนรถไฟจนสุดปลายทางแล้วกลับมาที่ขบวนรถไฟต้นเดิมอีก ทำหน้าที่รับผิดชอบทั้งไปและกลับ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่แบบใหม่นี้จะใช้วิธีแบ่งเขตควบคุมขบวนรถไฟเป็นช่วง ๆ การปรับปรุงการปฏิบัติครั้งนี้ มีผลต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจรถไฟที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมขบวนรถไฟอยู่ระดับหนึ่ง เพื่อทำงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ให้สำเร็จ แต่ยังมีปัญหาอีกหลายประการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตำรวจรถไฟ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพความแออัดบนขบวนรถไฟ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร อาวุธปืน ทุญแจมือ ไม่ได้จัดสถานที่ควบคุมผู้ต้องหา ความถี่ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมขบวนรถไฟซึ่งบางคนหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่อยู่บนขบวนบ่อยจนเกินไป ไม่มีเวลาพักผ่อน จึงเกิดความเหนื่อยล้า ปัญหาในเรื่องรายได้และสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ตำรวจรถไฟซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมขบวนรถไฟนั้น เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นผู้น้อยหรือชั้นประทวน เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่ว ๆ ไป ซึ่งเงินเดือนน้อยแต่ปริมาณงานและความรับผิดชอบมีมาก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในปัจจุบันค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเครื่องอุปโภคและบริโภค ถึงแม้ว่าทางการรถไฟจะให้ค่าตอบแทนพิเศษ (เบี้ยเลี้ยง) นอกเหนือจากเงินเดือนที่ได้รับก็ตาม แต่ค่าตอบแทนพิเศษที่ได้จากการรถไฟแห่งประเทศไทยในแต่ละเดือนมีจำนวนค่อนข้างน้อยไม่พอใช้จ่ายในการดำรงชีพ อีกทั้งการเบิกจ่ายแต่ละครั้งต้องใช้ระยะเวลานาน

ขวัญและกำลังใจที่มีต่อองค์การ จึงเป็นสิ่งชี้วัดที่ดีของการมีประสิทธิผลขององค์การ เพราะถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจรถไฟมีขวัญและกำลังใจที่ดีก็จะทุ่มเทกำลังกายกำลังใจให้แก่งานในหน้าที่ จนสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การยังมีประสิทธิภาพและเป็นທີ່ประทับใจแก่ประชาชนผู้ใช้บริการรถไฟในการสัญจร สถานีตำรวจรถไฟนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันมีกำลังพลชั้นสัญญาบัตร 3 นาย ชั้นประทวน 86 นาย

ซึ่งชั้นประทวนเหล่านี้ ส่วนใหญ่อยู่ในวัยใกล้เกษียณอายุราชการ อีกทั้งการทำงานของตำรวจรถไฟ ต้องทำงานอยู่บนรถไฟเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาให้กับครอบครัว และค่าตอบแทน เงินเดือน โบนัส และสวัสดิการต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย จึงเป็นสาเหตุทำให้ข้าราชการตำรวจรถไฟ มีแนวโน้มที่จะย้ายหรือลาออกจำนวนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลในอนาคตที่สถานีรถไฟตำรวจนครราชสีมา จะต้องขาดอัตรากำลังในการปฏิบัติหน้าที่การรักษาความปลอดภัยและให้บริการประชาชนบนขบวนรถไฟอย่างแน่นอน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ข้าราชการตำรวจรถไฟ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟ จึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “ขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟ” และผลการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต โดยสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กรเพื่อบำรุงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพให้คงความเป็นสมาชิกภาพขององค์กรตลอดไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟนครราชสีมา

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟนครราชสีมา

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

2. เป็นสารสนเทศเพื่อนำไปปรับปรุง เสนอแนะ พัฒนา แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

เสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟนครราชสีมา

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ

ด้านสวัสดิการ ด้านการปฏิบัติงาน (เกรียงศักดิ์ เขียวขึงยง. 2543 : 142)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการตำรวจรถไฟนครราชสีมา อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 105 นาย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟ นครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจรถไฟ นครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เข้าใจในความหมายศัพท์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ขวัญ และกำลังใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความตั้งใจ วิริยะอุตสาหะในการทำงานอย่างมีความสุข เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในสภาพของจิตใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ทำให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความยินดี เกิดความตั้งใจ ความกระตือรือร้น ตลอดจนความไม่พึงพอใจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร หมายถึง การบริหารบุคลากร การวางแผนกำลังคนในการปฏิบัติงาน การสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุตำแหน่ง การกำหนดภาระงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรม และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชามีความเหมาะสม

1.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง การจัดทำแผนงบประมาณ การจัดเตรียม งบประมาณ การพิจารณารายละเอียดการขอจัดตั้งงบประมาณ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การมี ความรู้ ความสามารถและเข้าใจในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำรายงานการรับ - จ่าย การพิจารณาความดีความชอบ เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้มีความถูกต้องตามกำหนดเวลา

1.3 ด้านสวัสดิการ หมายถึง การบริการต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือ การมีเวลา พักระหว่างทำงาน การได้รับความยุติธรรมระหว่างปฏิบัติงาน การจัดที่พักอาศัย และการจัดให้มีทุนการศึกษา

1.4 ด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เป็นงานที่มีเกียรติในสังคม มีความกระตือรือร้นและเพลิดเพลินกับงานในหน้าที่ ได้รับการยอมรับนับถือในผลงาน และได้รับยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชาเมื่อทำงานเสร็จ

2. ตำรวจรถไฟ หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจรถไฟ ที่ได้รับเงินเดือนจากการรถไฟแห่งประเทศไทย ทั้งในระดับสัญญาบัตร และชั้นประทวนของสถานีตำรวจรถไฟนครราชสีมา

3. สถานีตำรวจรถไฟ หมายถึง สถานีตำรวจรถไฟนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา